

ПАРТНЕРСТВО В СТОСУНКАХ – ПОГЛЯД УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОК УКРАЇНИ ТА КАНАДИ НА ЦЕ ПОНЯТТЯ

Паламарчук Н. В.

магістр психології,

приватна практика, сімейний консультант

Торонто, Онтаріо, Канада

orcid.org/0009-0002-5383-1468

smiling.nataliia@gmail.com

Ключові слова: *партнерство, партнерські сімейні стосунки, сім'я, уявлення про стосунки, очікування жінки, вплив культури, рольові очікування.*

У статті здійснено розкриття поняття партнерські сімейні стосунки, а також проведено аналіз уявлення жінок України щодо цього поняття. Представлено результати порівняльного аналізу впливу зміни країни проживання на уявлення й очікування жінки в партнерських стосунках на прикладі українок, що проживають в Україні, та українок, які мігрували до Канади та проживають там понад 9 років (далі – канадки).

Виявлено ключові асоціації та відмінності в уявленнях обох груп щодо партнерства, розподілу обов'язків, очікувань, відповідальності.

Так, ключовою асоціацією обох груп опитуваних жінок виступила повага, що справді є основою будь-яких успішних стосунків, проте саме уявлення про партнерський тип сімейних відносин виявилось досить неточним в обох групах. Зокрема, партнерство передбачає спільні цілі, сформовані на основі домовленостей, у яких узгоджуються обов'язки партнерів, а відповідальність розподіляється рівно, проте лише одиниці жінок зазначили про цілі, угоди, визнання потреб іншого.

Більшість респонденток обох груп зауважували, що це стосунки, у яких добре разом, у яких люди вміють слухати, чути, обговорювати й домовлятися, де є любов, підтримка, де люди відчують себе в безпеці, але майже ніхто не зазначав, що це стосунки, які насамперед будуються на домовленостях, що враховують здібності, вільний час, бажання партнерів.

Загалом уявлення жінок України, що мігрували до Канади, досить схожі до уявлень, що були виявленими в українок на території України, проте пріоритетність асоціацій є різною.

Коли українки говорять про підтримку, іммігрантки зазначають взаєморозуміння, для українок у пріоритеті – розвиток, спільна мета, іммігрантки ж говорять про рівноправність і допомогу.

Серед ключових відмінностей було виявлено, що українські жінки в Україні значно частіше зазначали, що саме чоловік несе відповідальність за матеріальне благополуччя сім'ї. Також лише українки в Україні говорили, що жінка повинна мотивувати, надихати та підтримувати чоловіка, повинна бути берегинею дому й оберігати сімейне вогнище. Українки ж, що прожили в Канаді понад 9 років, на перший план ставлять те, що ніхто нікому нічого в партнерських стосунках не повинен і може робити лише за власним бажанням.

У статті здійснено детальне порівняння уявлень канадок та українок про партнерство й очікування від нього.

PARTNERSHIP IN RELATIONSHIPS – THE VIEW OF UKRAINIAN WOMEN IN UKRAINE AND CANADA ON THIS CONCEPT

Palamarchuk N. V.

*Master of Psychology,
Private Practice, Family Consultant
Toronto, Ontario, Canada
orcid.org/0009-0002-5383-1468
smiling.nataliia@gmail.com*

Key words: *partnership, partner family relationships, family, perceptions of relationships, women's expectations, cultural influence, role expectations.*

The article discloses the concept of partnership in family relations, as well as analyzes the perception of Ukrainian women on this concept. The results of a comparative analysis of the impact of changing the country of residence on the perceptions and expectations of women in partner relationships are presented using the example of Ukrainian women living in Ukraine and Ukrainian women who migrated to Canada and have lived there for more than 9 years (hereinafter referred to as Canadian women).

Key associations and differences in the ideas of both groups regarding partnership, division of duties, expectations, and responsibilities were revealed. Thus, the key association of both groups of interviewed women was respect, which is indeed the basis of any successful relationship, however, the very idea of a partnership type of family relationship turned out to be quite inaccurate in both groups. Thus, partnership involves common goals formed on the basis of agreements in which the partners' duties are agreed upon, and responsibilities are distributed equally, but only a few women mentioned goals, agreements, and recognition of the other's needs.

Most respondents of both groups noted that it is a relationship in which it feels good together, in which people know how to listen, hear, discuss and agree, where there is love, support, where people feel safe, but almost no one noted that it is a type of relationship, which are primarily based on agreements that take into account the abilities, free time, and wishes of the partners.

In general, the perceptions of Ukrainian women who migrated to Canada are quite similar to the perceptions of Ukrainian women in Ukraine, but the priority of the associations is different.

While Ukrainian women talk about support, immigrant women indicate mutual understanding; Ukrainian women prioritize development, a common goal, while immigrant women talk about equality and help.

Among the key differences, it was found that Ukrainian women in Ukraine indicated much more often that it is the husband who is responsible for the material well-being of the family. Also, only Ukrainian women in Ukraine said that woman should motivate, inspire and support her husband, should be the keeper of the home and protect the family flame. Ukrainian women who have lived in Canada for more than 9 years prioritize the fact that no one owes anything to anyone in a partner relationship and can only do it at their own will. The article makes a detailed comparison of the perceptions of Canadian and Ukrainian women about partnership and expectations from it.

Постановка проблеми. «Мій партнер... я маю партнера» – саме так люди поза межами України описують свій сімейний статус. Уже давно на теренах розвинених країн люди перестали вживати «одружений», «заміжня», «маю хлопця / дівчину», а кажуть просто – партнер. При цьому це може бути як людина протилежної, так і своєї ж статі. Стосунки ж, у яких ці люди перебувають, вони називають партнерством. Проте для молодих людей України поняття «партнерські сімейні

стосунки» / «партнерство» все ще залишається цілком невідомим і з дуже спалюваним хибним уявленням про що ці стосунки насправді.

Поняття партнерство в контексті сімейної психології привнесене з класичного розуміння партнерства, де партнерство визначається як стосунки двох або більше учасників, які мають спільні цілі, узгоджені угодою робити щось разом. Партнерські відносини – це про людей, які працюють разом на основі взаємовигоди, часто роблячи речі

разом, які не завжди можливо досягти поодиноці [1, с. 13].

«У партнерстві партнери завжди працюють, дотримуючись спільної домовленості» – Хел та Сідра Стоун [2, с. 175].

Важливими для вивчення сімейного партнерства є праці таких науковців, як Dr. Wyatt Fisher [3], Finney B. C. and Crockett N. D. [4], Riane Eisler [5], Dr. Chris Mosunic [6], Sarah Tie [7], Cheryl Narasymchuk [8], Sandy Weiner [9] та інші.

Проте під час спроби здійснити глибший аналіз партнерства у сім'ї стало зрозуміло, що більшість доступної наукової вітчизняної літератури присвячено темі сім'ї саме у її традиційному для українця розумінні. Так, загальні питання історії становлення та розвитку сім'ї досліджували А. І. Захарова, Т. М. Мішина, В. К. Мягер, Е. Г. Ейдемільера, В. В. Юстицкіс, С. В. Дворяк, Л. В. Помиткіна, В. В. Злагодух, Н. С. Хімченко, Н. І. Погорільська, Д. Є. Карпова, О. А. Карабанова, Є. М. Потапчук, Я. І. Бордіян та інші.

Написано безліч статей, наукових робіт, проведено багато конференцій і розроблено велику кількість опитувальників, що досліджували та розкривали тему сім'ї, шлюбу та шлюбно-сімейних стосунків (Д. Р. Правосудько [10], Н. Дубравська, Є. Мачушник [11], Ю. О. Асєєва [12], К. Р. Рубан [13], Є. Н. Мельник [14] та інші [15–19]). Проте матеріали про партнерський тип стосунків доступні українською мовою майже відсутні. Лише декілька авторів коротко коментують зміст таких стосунків [20–24].

Так, Козлов пояснює: «Партнерство – це добровільна угода про співпрацю між двома чи більше сторонами, у якій усі учасники погоджуються працювати разом для досягнення спільної мети або виконання конкретного завдання та розподіляти ризики, відповідальність, ресурси, права та вигоди» [20]. Також Козлов додає, що в партнерських відносинах обов'язково є визнання цінності партнера, присутня повага до нього, є загальна мета і кожен здійснює свій внесок у її досягненні, при цьому люди про все домовляються.

На думку Д. Щербанської, партнерські стосунки в парі відбуваються на основі рівного спілкування між чоловіком та жінкою, завдяки чому всі конфлікти та питання, що виникають між партнерами, можуть вирішуватися без напруженості та досить швидко [23].

Партнерські стосунки – це тип відносин, який передбачає повну рівність між чоловіком і дружиною. Найбільш традиційними варіантами сім'ї є патріархат і матріархат. Якщо в першому випадку головну роль грав чоловік, а в другому – жінка, то партнерство створене для спільного прийняття рішень і організації спільного життя [21].

Партнерство допускає існування одностатевих сімей, оскільки партнерські сім'ї створю-

ються насамперед не за сексуальним принципом, а з прагматичних міркувань. Психологиня Катерина Гольцберг коментує, що в партнерстві ролі можуть бути дуже чітко визначені, однак розподіляються вони так, як комфортно партнерам: так, чоловік може сидіти в декреті й партнерам буде цілком комфортно [24].

По суті це єдина доступна інформація для українця про партнерські сімейні стосунки. Цей термін усе ще відсутній у навчальних програмах, відсутні будь-які дослідження цього поняття на теренах України.

Також варто додати, що в умовах війни в Україні значення та роль сім'ї максимально посилювалась. Але значна кількість стійких уявлень про обов'язки чоловіків і жінок у сімейних стосунках формувалися суспільством досить давно та під впливом зовсім іншого світогляду. Зараз такі упередження є застарілі й обмежують можливості молодого покоління у створенні сім'ї. Партнерство ж у стосунках, як відповідь сучасному динамічному світові, здатне зберегти тенденцію людей вступати у стосунки та створювати сім'ї, може допомогти українським сім'ям легше пережити війну, формуючи нові, позитивні сімейні ролі й очікування у стосунках. А також поліпшити якість психоемоційного клімату перебування у відносинах.

Оскільки термін «партнерські стосунки» є новим і непоширеним для України, а зміст таких стосунків досить позитивний, ця тема є актуальною та вкрай необхідною для дослідження та розкриття. А в контексті різних культур це дасть змогу ще й дослідити, чи змінюються жіночі уявлення залежно від соціуму, у якому особа перебуває. Так, один соціум малознайомий із партнерством (Україна), а для іншого партнерство є найпоширенішою формою стосунків (Канада).

Метою цього дослідження є аналіз теоретичних і практичних особливостей уявлень українських та канадських жінок (під канадськими жінками маються на увазі українки, що проживають в Канаді понад 9 років) про сімейні партнерські стосунки. А також дослідити, які корективи вносить країна з відмінними соціально-рольовими очікуваннями від стосунків до жіночих переконань.

Методи дослідження. «Партнерські стосунки» є новим терміном для вітчизняної психологічної науки, проаналізовані існуючі методики не дають змогу всебічно та комплексно проаналізувати стан партнерських стосунків у сім'ї, а висвітлюють лише проблематику сімейних відносин – опитувальник «Спілкування в сім'ї» (Ю. Є. Альошина, Л. Я. Гозман, Е. М. Дубовська), проективний тест «Сімейна соціограма» (Е. Ейдемільер), методика «Рольові очікування і домагання у шлюбі» (А. Волкова), методика «Розподіл

ролей у сім'ї» (Ю. С. Альошина, Л. Я. Гозман, Е. М. Дубовська), методика «Типовий сімейний стан» (Е. Ейдемільер, В. В. Юстицкіс), опитувальник «Вимірювання установок в сімейній парі» (Ю. С. Альошина, Л. Я. Гозман), методика «Характер взаємодії подружжя в конфліктних ситуаціях» (Ю. С. Альошина, Л. Я. Гозман), опитувальник «Конструктивно-деструктивна сім'я» (Е. Ейдемільер, В. В. Юстицкіс) [19, с. 14–15] та інші – усі ці методики й опитувальники було створено до появи терміна «партнерські стосунки», жоден із них не дає змоги дослідити уявлення людей про це поняття. Тому для проведення емпіричного дослідження було прийнято рішення щодо розробки авторської анкети «Партнерські стосунки в сім'ї».

Авторська анкета містить опитування та незавершені речення, що дає змогу всебічно проаналізувати, що в уявленнях жінок означають партнерські відносини. Авторську анкету було розроблено згідно з рекомендаціями кафедри загальної, вікової та соціальної психології ННІ психології та соціальної роботи Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Анкету було випробувано на 10 респондентах, після чого анкета зазнала уточнень відповідно до отриманих зауважень. З погодженням кафедрою та остаточним текстом анкети можна ознайомитися в додатку А.

Усього вибірка складалася із 115 осіб віком від 18 до 47+ років. Учасниками опитування для порівняння виступили жінки, що проживають на території України або за кордоном до 5 років, і українки (далі – канадки), що проживають в Канаді від 9 років. Так, було опитано 51 українку та 31 канадку. Саме термін 9+ років є достатнім для перейняття нової культури та змін в уявленнях і переконаннях. Проміжний період 5–8 років для дослідження не враховувався. Опитування проводилося восени 2023 року.

Методом обробки даних став контент-аналіз типових висловлювань, тобто в кожній думці виокремлювалася головна ідея, після чого ці ключові характеристики було переведено в статистичні дані та піддано ранжуванню.

Основні результати дослідження. Проаналізувавши зміст партнерських стосунків, можна узагальнити, що партнерські стосунки – це модель взаємодії між людьми, заснована на узгоджених спільних цілях, що базуються на домовленості між партнерами нести спільну відповідальність за всі ризики та наслідки, а також рівноцінно розподіляти вигоди в таких стосунках. Розподіл обов'язків здійснюється не згідно з ген-

дерними стереотипами чи уявними очікуваннями, а за домовленістю та спільною згодою, відповідно до вмінь, навичок, вільного часу партнерів, з урахуванням потреб кожного з учасників стосунків і врахуванням цінності кожного з них, а основними виступають довіра та повага. Тобто ключовими характеристиками партнерських стосунків виступають цілі, домовленості, повага.

Провівши дослідження, можна сказати, що українські жінки мають хибне уявлення про партнерство, і, хоч соціум впливає на переконання й установки, що було доведено результатами дослідження, все одно і та, і інша групи жінок мають досить невірне розуміння взаємодії у цих стосунках.

На перший погляд, ідеї на розподіл обов'язків у веденні побуду, догляду за дитиною, плануванні відпочинку, ініціюванні сексу між чоловіком і жінкою виявилися досить схожими в українок в Канаді та Україні, проте серед них є і ряд відмінностей, особливо у сфері матеріального забезпечення.

Це пов'язано з тим, що саме погляди на сферу фінансового забезпечення сім'ї є найбільш відмінним у культурах цих двох країн. Канада є країною гендерної та вікової рівності, тоді як Україна дотримується більш традиційних поглядів на рольові очікування в сім'ї. Жінка-берегиня, чоловік заробляє, жінка готує – саме такі фрази видавалися українками в Україні під час проведення дослідження.

Проаналізуємо дослідження більш детально.

На думку українок в Україні, партнерські стосунки це про «повагу» (36%), «підтримку» (19%) і те, де «добре разом» (17%). Канадки ж виокремили дещо інший топ-3 – «повага» (48%), «взаєморозуміння» (19%), «добре разом» (19%). Для канадок важливими також є «рівноправність» (16%) і «допомога» (16%). Українки ж про це говорять значно рідше, і в їхньому уявленні для партнерських стосунків більш важливими є «розвиток», «спільна мета, цілі» та те, що партнерські стосунки – це «робота». Канадки ж про розвиток та цілі не зазначали (табл. 1). Тобто згідно з ключовими характеристиками повага є основним у партнерських стосунках для обох категорій жінок. Також взаєморозуміння та «добре разом» є спільними ключовими. Але коли канадки роблять акцент на рівності та допомозі, то для українок у пріоритеті – розвиток і спільні плани. Обидві категорії жінок мають уявлення, що партнерство – це про постійну непросту роботу. Більш детально з іншими ключовими асоціаціями можливо ознайомитися в табл. 2.

Таблиця 1
Топ-7 ключових асоціацій
партнерських стосунків обох груп жінок

Топ	Канада	Україна
1	48% повага	36% повага
2	19% взаєморозуміння	19% підтримка
3	19% добре разом	17% добре разом
4	16% рівність	16% взаєморозуміння
5	16% допомога	12% розвиток
6	13% підтримка	12% мета
7	13% робота	12% робота

Таблиця 2
Ключові асоціації партнерських стосунків
обох груп жінок

Продовжте речення: «Я вважаю, що партнерські сімейні стосунки – це...»				
Слово	Канада	Україна	Канада (%)	Україна (%)
Повага	15	21	48%	36%
Підтримка	4	11	13%	19%
Добре разом	6	10	19%	17%
Взаєморозуміння	6	9	19%	16%
Розвиток (потенціал)	1	7	3%	12%
Мета	0	7	0%	12%
Робота	4	7	13%	12%
Рівноправність	5	6	16%	10%
Любов	2	5	6%	9%
Відповідальність	2	4	6%	7%
Довіра	4	4	13%	7%
Рівні обов'язки	0	4	0%	7%
Допомога	5	2	16%	3%
Дружба	1	2	3%	3%
Комунікація	2	2	6%	3%
Комфорт	0	2	0%	3%
Турбота	0	2	0%	3%
Взаємодія	1	1	3%	2%
Захист	0	1	0%	2%
Безпека	0	1	0%	2%
Користь	1	0	3%	0%

Після перших асоціацій із терміном «партнерські сімейні стосунки» для детальнішого дослідження питання в анкеті було уточнено, що «це саме такі стосунки» і респондентки мали продовжити речення. Ключові характеристики щодо цього питання виявилися дуже різноманітними, і, хоч «добре разом» та якісна комунікація було зазначено обома групами найчастіше, інші характеристики виявилися з різним пріоритетом. Так,

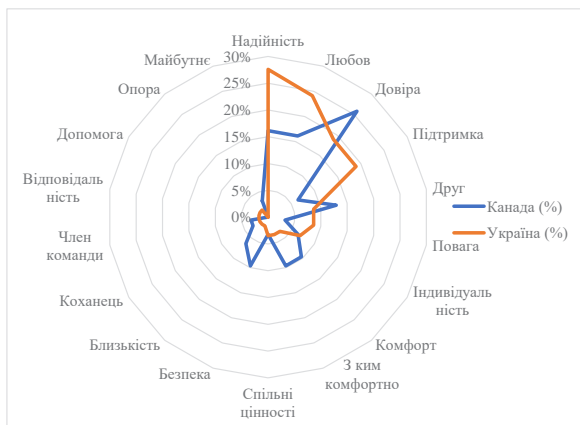
для канадок це стосунки про спільну відповідальність та домовленості, для українок – про розвиток і довіру; підтримка та безпека пріоритетні для обох груп (табл. 3).

Таблиця 3
Ключові асоціації партнерських стосунків із визначенням стосунків обох груп жінок

6. Продовжте речення: «Партнерські сімейні стосунки – це такі стосунки...»		
Слово	Канада (%)	Україна (%)
Добре разом	19%	17%
Комунікація	16%	12%
Любов	13%	10%
Безпека	10%	10%
Підтримка	10%	12%
Відповідальність	10%	0%
Як домовляться	10%	9%
Розвиток	6%	10%
Рівні права	6%	2%
Довіра	6%	10%
Взаєморозуміння	3%	3%
Мета	3%	2%
Секс	3%	2%
Щастя	3%	3%
Союз	0%	3%
Робота	0%	7%
Побут	0%	2%

Узагальнюючи й порівнюючи результати обох груп асоціацій про партнерські стосунки, можна сказати, що культура, звісно, вносить корективи в жіночі очікування, але, навіть проживаючи в соціумі з поширеним партнерством, дуже мало жінок розуміють істинне значення таких стосунків. Лише 10% канадок зауважили, що партнерство – це про домовленість, лише 3% канадок і 2% українок зазначили спільну мету, тоді як партнерство – це насамперед угоди та домовленості в досягненні спільних планів.

На запитання, хто такий партнер у партнерських стосунках (рис. 1), відповіді є спільними для канадок та українок – надійність, любов, довіра, тобто топ-3 є однаковим. Проте в канадок довіра є пріоритетом (топ 1) – 26%, надійність і любов – по 16% (топ 2–3). А от українки зазначили надійність (28% – топ 1), любов (24% – топ 2) і лише потім довіру (19% – топ 3).

Рис. 1. Уявлення жінок України та Канади щодо якостей партнера як людини у стосунках, %

Ключовою відмінністю в обов'язках чоловіка (табл. 5) в партнерських стосунках виявилася «рівна відповідальність» – про це зазначило 13% канадок, а от з українок в Україні лише раз про це було сказано. Те, що чоловік нікому нічого не повинен (23% – Канада, 14% – Україна) і має підтримувати (13% – Канада, 14% – Україна), говорять і канадки, і українки. Для українок у партнерських стосунках більш важливими є рівні обов'язки, а для канадок – рівна відповідальність. Тобто у відмінності культур прослідковується дуже виражена цінність відповідальності та поваги від чоловіка в партнерських стосунках для жінок Канади, тоді як українська культура в плані рівності говорить більше за обов'язки та права, але не за відповідальність.

Якщо повернутися до визначення партнерських стосунків, то це якраз-таки про відповідальність. Тобто не важливо, хто і скільки щось виконує, головне, що відповідають за наслідки цих рішень обидва партнери разом рівноцінно [7]. Саме таке уявлення і присутнє в українок, що пожили в Канаді. А от українки в Україні мають помилкове уявлення, що чоловік у таких стосунках повинен рівноцінно виконувати те саме, що і жінка.

В уявленнях жінок України та Канади існують відмінності щодо асоціації з обов'язками жінки в партнерських сімейних стосунках. Для канадських жінок основною асоціацією є те, що жінка нічого не повинна (19%), повинна бути підтримкою (19%), повинна любити (10%). Щодо уявлень українських жінок, обов'язками жінки у партнерських сімейних відносинах є також підтримка

**Таблиця 5
Обов'язки чоловіка у партнерських стосунках згідно з уявленнями українських жінок України та Канади**

8. Продовжте речення: «У партнерських стосунках чоловік повинен...»		
Слово	Канада (%)	Україна (%)
Не повинен	23%	14%
Підтримка	13%	14%
Рівна відповідальність	13%	2%
Любити	10%	10%
Бути головою	10%	5%
Комунікація	6%	12%
Повага	6%	5%
Турбота	6%	2%
Рівні обов'язки	6%	9%
Фінанси	3%	10%
Бути щасливим	3%	10%
Тримати слово	3%	2%
Допомога	3%	5%
Вірний	3%	3%
Бути опорою	3%	5%
Розвиватись	3%	2%
Надавати безпеку	0%	5%
Рівні права	0%	3%

**Таблиця 6
Обов'язки жінки у партнерських стосунках згідно з уявленнями українських жінок України та Канади**

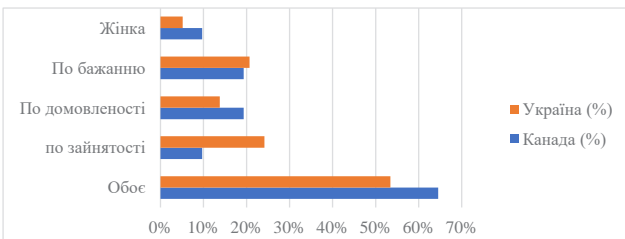
9. Продовжте речення: «У партнерських стосунках жінка повинна...»		
Слово	Канада (%)	Україна (%)
Підтримка	19%	17%
Берегиня	3%	16%
Любити	10%	10%
Не повинна	19%	9%
Бути щасливою	3%	9%
Надихати	6%	7%
Рівні обов'язки	6%	7%
Поважати	3%	7%
Рівні права	6%	5%
Довіряти	3%	3%
Комунікація	3%	2%
Служити	3%	2%
Робити чоловіка щасливим	6%	0%

(17%) та любов (10%), але лише українськими жінками була зазначена така ключова асоціація, як жінка повинна бути берегинею (16% і номер 2 в рейтингу асоціацій) (рис. 2, табл. 6).

Рис. 2. Уявлення жінок України та Канади щодо обов'язків жінки в партнерських сімейних стосунках, %

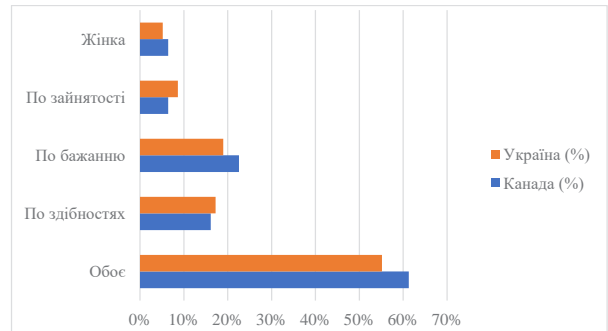
Останній блок питань був присвячений розподілу обов'язків між партнерами в партнерських сімейних стосунках. Їх аналіз наведено нижче.

Рис. 3. Уявлення жінок України та Канади щодо ведення побуту в партнерських сімейних стосунках, %

Уявлення жінок України та Канади збігаються в тому, що побут у партнерських стосунках ведеться обома партнерами. При цьому відмінністю є те, що канадські жінки надають більшу перевагу варіанту розподілу такого обов'язку за домовленістю (19%) та за бажанням (19%), тоді як українські жінки – відповідно до зайнятості (24%). Це може бути обумовлено тим, що канадські жінки мають приблизно однакову зайнятість із чоловіками і тому, коли є вільний час, кожен із партнерів визначає самостійно, як цей час провести. Також у Канаді дуже популярне замовлення готової їжі додому, тому готування є часто хобі, аніж обумовленою необхідністю. Велика кількість сімей для прибирання оселі замовляють прибиральницю, а одяг здають до хімчистки. Український спосіб життя сильніше передбачає необхідність самостійного ведення побутових справ, і тому зайнятість і вільний час відіграють суттєве значення в тому, хто буде цим займатись. Можна сказати, що якщо після офіційної роботи канадські жінки просто мають вільний час, то українські мають без-

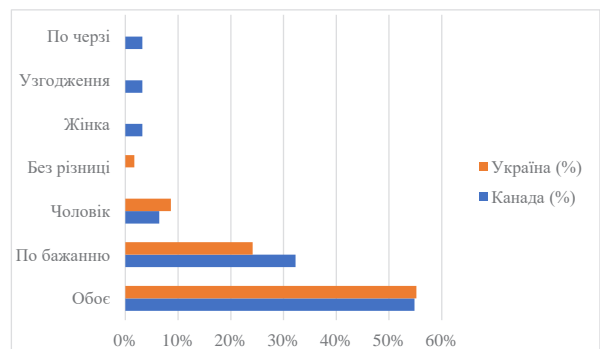
ліч обов'язків і справ, які їх чекають після завершення роботи. Тому вплив культури та способу життя однозначно спостерігається в цьому пункті.

Рис. 4. Уявлення жінок України та Канади щодо організації відпочинку в партнерських сімейних стосунках, %

Отже, уявлення жінок України (55%) та Канади (61%) збігаються щодо того, що в партнерських сімейних відносинах організацію відпочинку здійснюють і чоловік, і жінка (рис. 4). Також і канадські (23%), і українські жінки (19%) надають більшу перевагу варіанту розподілу такого обов'язку за бажанням і відповідно до здібностей (Україна – 17%, Канада – 16%).

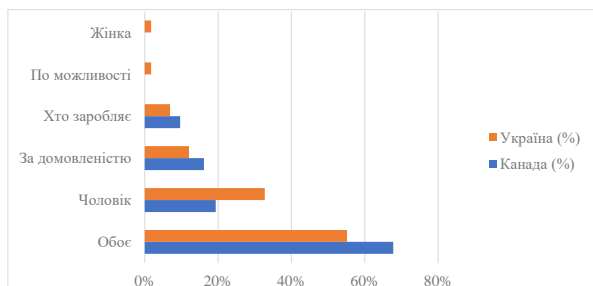
Щодо питання ініціювання сексу в партнерських сімейних стосунках (рис. 5), на думку обох груп, це здійснюється обома партнерами (55% – Канада, 55% – Україна) та за бажанням (32% – Канада, 24% – Україна). Стереотипним уявленням є те, що секс повинен ініціювати суто чоловік [25], проте такі очікування теж були зауважені 9% українок та 6% канадок.

Рис. 5. Уявлення жінок України та Канади щодо ініціювання сексу в партнерських сімейних стосунках, %

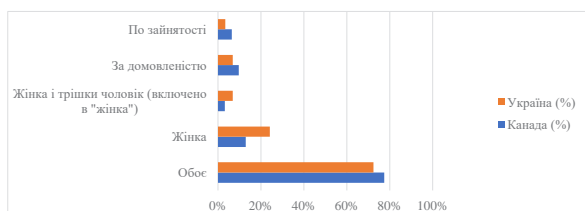
Питання матеріального благополуччя (рис. 6) виявило значну відмінність в уявленнях українок в Україні й українок, що емігрували. Так уявлення жінок України та Канади збігаються щодо того,

що в партнерських сімейних відносинах відповідальність за матеріальне благополуччя несуть обидва партнери, але частка канадських жінок (68%), які дали таку відповідь, значно вища за частку українських жінок (55%). Також обома групами була надана відповідь «чоловік», але українки про це зазначали значно частіше – 33%, ніж канадки – 19%. Тобто в цьому питанні в уявленнях українських жінок досі існують стереотипи й переконання, що навіть у партнерських стосунках чоловік зобов'язаний забезпечувати сім'ю.

Рис. 6. Уявлення жінок України та Канади щодо відповідальності за матеріальне благополуччя в партнерських сімейних стосунках, %

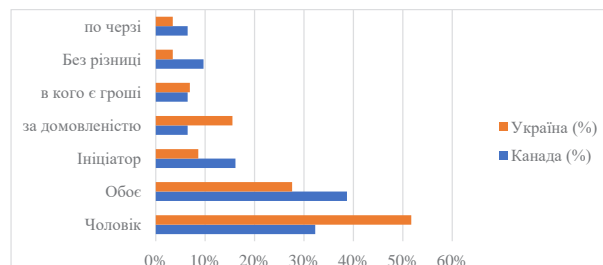
Догляд за дитиною повинні здійснювати обидва, згідно з думкою обох груп. Але 24% українок також зазначили, що це обов'язок жінки, тоді як лише 13% канадок згадали, що це жіноча роль (рис. 7). Також відмінністю є те, що канадські жінки надають більшу перевагу варіанту розподілу такого обов'язку за домовленістю та відповідно до зайнятості, тоді як українські жінки все ж вважають, що жінка є відповідальною в догляді за дитиною. Тобто в цьому питанні зміна культури внесла зміни до переконань та очікувань.

Рис. 7. Уявлення жінок України та Канади щодо догляду за дитиною в партнерських сімейних стосунках, %

Також в уявленнях жінок України та Канади існують відмінності щодо відповідальності за оплату побачення в партнерських стосунках (рис. 8). Відмінністю є те, що канадські жінки надають більшу перевагу варіанту розподілу такого обов'язку між обома партнерами (39%), а українські жінки вважають, що під час побудови партнерських сімейних відносин за побачення платить чоловік (52%). Тож щодо цього питання в уявленнях українських жінок існує стереотип щодо обов'язку чоловіка оплачувати побачення, тоді як жінки, що іммігрували до Канади, мають погляд, що обидва можуть розділити оплату за побачення.

жаною, що під час побудови партнерських сімейних відносин за побачення платить чоловік (52%). Тож щодо цього питання в уявленнях українських жінок існує стереотип щодо обов'язку чоловіка оплачувати побачення, тоді як жінки, що іммігрували до Канади, мають погляд, що обидва можуть розділити оплату за побачення.

Рис. 8. Уявлення жінок України та Канади щодо оплати побачення під час побудови партнерських сімейних стосунків, %

Висновки. Дослідження однозначно підтверджує, що зміна соціального середовища вносить зміни й корективи в уявлення та соціально-рольові очікування жінки.

На прикладі партнерських стосунків було встановлено, що певні ключові характеристики-асоціації є спільними і для жінок в Україні, і для тих жінок, що іммігрували до Канади. Так, повага, взаєморозуміння та стосунки, у яких добре разом, є ключовими для обох груп. Також підтримка є досить важливою асоціацією партнерських стосунків для українок, а от канадки частіше підтримки зазначали рівноправність та допомогу. Також, проживаючи в культурі рівності, жінки змінюють свої вимоги до партнера й рівна відповідальність стає більш ключовою, а довіра стає важливішою за любов і надійність. Жінка не є і не повинна бути берегинею, при цьому вона цілком здатна самостійно заплатити за побачення та нести рівну із чоловіком фінансову відповідальність у сім'ї.

Висвітливши уявлення і українок в Україні, і українок у Канаді щодо партнерських сімейних стосунків, хотілося б зауважити, що і ті, і інші мають досить неповне уявлення щодо змісту таких стосунків. Більшість жінок вважають партнерством рівність у всьому: якщо я це роблю, то і чоловік повинен, якщо чоловік це робить, то і я теж зможу. Тоді як істинне партнерство базується на домовленості, а розподіл обов'язків зазвичай здійснюється відповідно до вмій і навичок партнерів. Та сама традиційна сім'я може бути проявом партнерських стосунків, якщо партнери домовилися про такий спосіб життя, але несуть рівну відповідальність за наслідки подальших рішень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Flo Frank, Anne Smith. The partnership handbook, Minister of Public Works and Government Services Canada, 2000. URL: <https://www.northernica.org/wp-content/uploads/2015/06/2000-Partnership-Handbook-HRDC-Flo-Frank-Anne-Smith.pdf>.
2. Hal Stone, Sidra Stone. Partnering: A New Kind of Relationship, 2000. URL: https://books.google.ca/books?hl=en&lr=&id=mxOCDFqd0YwC&oi=fnd&pg=PA9&dq=partnership+in+a+relationship&ots=x3743_5Z9d&sig=3HUA6sTjMklBi2tH9ILqCxnG6hU&redir_esc=y#v=onepage&q=partnership&f=false.
3. Dr. Wyatt Fisher, Partnership in Marriage – Marriage is a Partnership, 2021. URL: <https://www.drwyattfisher.com/en-ca/blogs/marriage-blog/equal-partnership-in-marriage>.
4. Finney B. C., Crockett N. D. Partnership therapy: A new technique. *Psychotherapy: Theory, Research & Practice*, 2 (3), 136–138.
5. Eisler Riane. A Time for partnership. *The UNESCO courier: a window open on the world*, XLVIII, 1995. P. 5–7. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000101120>.
6. Dr. Chris Mosunic. 11 relationship goals to help you build a healthy partnership, 2019. URL: <https://www.calm.com/blog/relationship-goals>.
7. Sarah Tie. How to balance responsibilities in your relationship, 2020. URL: <https://windingpathcounseling.com/blog/balancing-relationship-responsibilities>.
8. Cheryl Harasymchuk. Happy wife, happy life? A harmonious relationship is the responsibility of both partners, 2022. URL: <https://newsroom.carleton.ca/story/harmonious-relationships-responsibility-both/>.
9. Sandy Weiner. The Difference Between Partnership and Relationship, 2021. URL: <https://lastfirstdate.com/the-difference-between-partnership-and-relationship/>.
10. Правосудько Д. Р. Сім'я в сучасному суспільстві. Український соціум: соціально-політичний аналіз сучасності та прогноз майбутнього : зб. матеріалів XXIV Всеукр. наук. конф. викл., молодих науковців і студентів, м. Харків, 25 листоп. 2022 р. С. 155–156.
11. Дубравська Н., Мачушник Є. Система мотивації вступу до шлюбу сучасної молоді. *Herald of Kyiv Institute of Business and Technology*, 2020. С. 36–40.
12. Асєєва Ю. О. Трансформація інституту сім'ї в сучасних умовах. The III International Scientific and Practical Conference “Modern challenges to science and practice”, January 24–26, Varna, Bulgaria, 2022. С. 499–502.
13. Рубан К. Р. Сім'я як соціальна структура суспільства та її особливості. The 23th International scientific and practical conference “The influence of society on the development of science and the invention of new methods” (June 13–16, 2023) Prague, Czech Republic. International Science Group. 2023. С. 343–346.
14. Мельник Є. Н. Вплив життєвих цінностей подружжя на психологічне здоров'я сім'ї. Підтримка психологічного здоров'я особистості в умовах війни : матеріали VI Всеукраїнських психологічних читань «Удосконалення професійної майстерності майбутніх психологів», 21 квітня 2023 р. Ред. кол.: Андрусик О. О. та ін. Умань, 2023. С. 137–139.
15. Червякова К. Д., Ядловська О. С. Сім'я як соціальний інститут. IV Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні проблеми науки, освіти та суспільства» (19–21 червня 2023 р.). 2023. С. 612–615.
16. Кошонько Г. Соціально-психологічні особливості сучасної сім'ї. *Науковий вісник «Ужгородського національного університету»*. Серія: Педагогіка. Ужгород, 2009. Вип. 16–17. С. 53–55.
17. Павлова С. В. Сім'я як середовище становлення моральної особистості. *Нова українська школа: початок реформ* : зб. тез доповідей II Всеукраїнської науково-практичної конференції, 27 березня 2020 року / за заг. ред. Л. В. Задорожної-Княжницької. Маріуполь : МДУ, 2020. С. 72–74.
18. Венгер Г. Психологічні особливості рольових стосунків у дистантних сім'ях. *Збірник наукових праць «Проблеми сучасної психології»*, 2019. С. 103–116.
19. Годлевська А. І., Нежинська О. О. Методичне дослідження проблем сім'ї в консультативній діяльності фахівця соціальної сфери, *Габітус*. Випуск 22, 2021. С. 9–16.
20. Козлов М. І. Партнерські відносини. *Психологія*. Енциклопедія практичної психології, 2023. URL: http://psychologis.com.ua/partnerskie_otnosheniya.htm.
21. Дедушева І. Що таке партнерські стосунки у сім'ї та які вони мають переваги. *Українська правда*, 2020. URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2020/12/15/243384/>.
22. Buletsa, Sibilla Revutska, I. Інститут зареєстрованого партнерства та фактичні шлюбні відносини в Україні і країнах-членах ЄС: поняття й особливості, 2020. 10.30525/978-9934-588-43-3/1.27.
23. Щербанська Д. І. Партнерські стосунки у сім'ї, 2022. URL: <https://sherbanskaya.com/uk/partnerski-vidnosini-u-simy/>.
24. Гольцберг К. О. Патріархальна сім'я міцніша за партнерську. Але чи щасливіша? 2020 URL: <https://glavcom.ua/country/society/psiholog-katerina-golcberg-patriarhalna-simya-micnisha-za-partnersku-ale-chi-shchaslivisha-658233.html>.

25. Гендерні ролі і стереотипи, Соціологічна група «Рейтинг», Київ, 2021. URL: https://ratinggroup.ua/research/ukraine/gendernye_rol_i_stereotipy.html?fbclid=IwAR254nc_AoCv0XK9Md76unfOfepgCEbReelwB67HFLZyFUR5vsOjB8SphSc.
26. Минайлюк А. А. Теоретичний аналіз роліових установок та ціннісних орієнтацій у подружньому житті. Національний університет «Києво-могилянська академія», 2020. 70 с.
27. Dr. Chris Mosunic Values in relationships: 7 core values for strong relationships, 2023. URL: <https://www.calm.com/blog/values-in-relationships>.
28. Riane Eisler The power of partnership New world library, Novato, California, 2002. 283 p.
29. Jasmynn Abernathy Partnership vs Relationship, What's The Difference? URL: <https://21ninety.com/partnership-vs-relationship-whats-the-difference>.
30. Baucom D.H., Shoham. Empirically supported couple and family interventions for marital distress and adult mental health problems // Journal of Consulting and Clinical Psychology, 2018. P. 53–88.

REFERENCES

1. Flo Frank, Anne Smith (2000). *The partnership handbook*. Canada: Minister of Public Works and Government Services Canada. URL: <https://www.northernica.org/wp-content/uploads/2015/06/2000-Partnership-Handbook-HRDC-Flo-Frank-Anne-Smith.pdf> [in English].
2. Hal Stone, Sidra Stone (2000). *Partnering: A New Kind of Relationship*. URL: https://books.google.ca/books?hl=en&lr=&id=mxOCDFqd0YwC&oi=fnd&pg=PA9&dq=partnership+in+a+relationship&ots=x3743_5Z9d&sig=3HUA6sTjMklBi2tH9ILqCxnG6hU&redir_esc=y#v=onepage&q=partnership&f=false [in English].
3. Dr. Wyatt Fisher. (2021). *Partnership in Marriage – Marriage is a Partnership*. URL: <https://www.drwyattfisher.com/en-ca/blogs/marriage-blog/equal-partnership-in-marriage> [in English].
4. Finney B.C., Crockett N.D. *Partnership therapy: A new technique*. Psychotherapy: Theory, Research & Practice, 2 (3), P. 136–138 [in English].
5. Eisler Riane (1995). *A Time for partnership*. The UNESCO courier: a window open on the world, XLVIII. P. 5–7. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000101120> [in English].
6. Dr. Chris Mosunic (2019). *11 relationship goals to help you build a healthy partnership*. URL: <https://www.calm.com/blog/relationship-goals> [in English].
7. Sarah Tie (2020). *How to balance responsibilities in your relationship*. URL: <https://windingpathcounseling.com/blog/balancing-relationship-responsibilities> [in English].
8. Cheryl Harasymchuk (2022). *Happy wife, happy life? A harmonious relationship is the responsibility of both partners*. URL: <https://newsroom.carleton.ca/story/harmonious-relationships-responsibility-both/> [in English].
9. Sandy Weiner (2021). *The Difference Between Partnership and Relationship*. URL: <https://lastfirstdate.com/the-difference-between-partnership-and-relationship/> [in English].
10. Pravosudko, D.R. (2022). *Sim'ia v suchasnomu suspilstvi. Ukrainskyi sotsium: sotsialno-politychnyi analiz suchasnosti ta prohnaz maibutnoho: Zb. materialiv XKhIV Vseukr. nauk. konf. vykl., molodykh naukovtsiv i studentiv* [Family in modern society. Ukrainian society: socio-political analysis of the present and future forecast: Collection of materials XXIV All-Ukrainian science conf. lecturer, young scientists and students], Kharkiv. P. 155–156 [in Ukrainian].
11. Dubravskaya, N., Machushnyk, Y. (2020). *Systema motyvatsii vstupu do shliubu suchasnoi molodi* [The system of motivation for marriage of modern youth]. Herald of Kyiv Institute of Business and Technology. P. 36-40 [in Ukrainian].
12. Asieieva, Y.O. (2022). *Transformatsiia instytutu sim'i v suchasnykh umovakh* [Transformation of the family institution in modern conditions]. The III International Scientific and Practical Conference «Modern challenges to science and practice». Bulgaria. P. 499–502 [in Ukrainian].
13. Ruban, K.R. (2023). *Sim'ia yak sotsialna struktura suspilstva ta yii osoblyvosti* [The family as a social structure of society and its features]. The 23rd International scientific and practical conference “The influence of society on the development of science and the invention of new methods”. Prague, Czech Republic: International Science Group. P. 343–346.
14. Melnyk, Y.N. (2023). *Vplyv zhyttievyykh tsinnostei podruzzhzia na psykholohichne zdorov'ia sim'i. Pidtrymka psykholohichnoho zdorov'ia osobystosti v umovakh viiny: materialy VI Vseukrainskykh psykholohichnykh chytan “Udoskonalennia profesiinoi maisternosti maibutnykh psykholohiv”* [The influence of life values of spouses on the psychological health of the family. Maintaining the psychological health of the individual in the conditions of war: materials of the VI All-Ukrainian psychological readings “Improving the professional skills of future psychologists”]. Uman, Ukraine. P. 137–139 [in Ukrainian].

15. Cherviakova, K.D., Yadlovska, O.S. (2023). *Sim'ia yak sotsialnyi instytut. IV Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia "Suchasni problemy nauky, osvity ta suspilstva"* [The family as a social institution. IV International scientific and practical conference "Modern problems of science, education and society"]. P. 612–615 [in Ukrainian].
16. Koshonko, H. (2009). *Sotsialno-psykholohichni osoblyvosti suchasnoi sim'i. Naukovyi visnyk "Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu". Seriya: Pedagogika* [Socio-psychological features of the modern family. Scientific Bulletin of "Uzhgorod National University". Series: Pedagogy]. Uzhhorod, P. 53–55 [in Ukrainian]
17. Pavlova, S.V. (2020). *Sim'ia yak seredovyshe stanovlennia moralnoi osobystosti. Nova ukrainska shkola: pochatok reform: zb. tez dopovidei II Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii* [The family as an environment for the formation of a moral personality. The new Ukrainian school: the beginning of reforms: coll. abstracts of reports of the II All-Ukrainian Scientific and Practical Conference]. Mariupol, Ukraine: MDU. 2020. P. 72–74 [in Ukrainian].
18. Venher, H. (2019). *Psykholohichni osoblyvosti rolovykh stosunkiv u dystantnykh sim'iakh. Zbirnyk naukovykh prats "Problemy suchasnoi psykholohii"* [Psychological features of role relations in distant families. Collection of scientific works "Problems of modern psychology"]. P. 103–116 [in Ukrainian].
19. Hodlevska, A.I., Nezhyńska, O.O. (2021). *Metodychne doslidzhennia problem sim'i v konsultativnii diialnosti fakhivtsia sotsialnoi sfery* [Methodical study of family problems in the consulting activity of a social specialist]. *Habitus*, Vypusk 22, 2021. P. 9-16 [in Ukrainian].
20. Kozlov, M.I. (2023). *Partnerski vidnosyny. Psykholohiia. Entsyklopediia praktychnoi psykholohii* [Partnership relations. Psychology. Encyclopedia of practical psychology]. [in Ukrainian] URL: http://psychologis.com.ua/partnerskie_otnosheniya.htm.
21. Diedusheva, I. (2020). *Shcho take partnerski stosunky u sim'i ta yaki vony maiut perevahy* [What are partnerships in the family and what are their advantages]. *Ukrainska Pravda*. [in Ukrainian] URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2020/12/15/243384/>.
22. Buletsa Sibilla, Revutska I. (2020). *Instytut zareiestrovanoho partnerstva ta faktychni shliubni vidnosyny v Ukraini i krainakh-chlenakh YeS: poniattia y osoblyvosti* [Institute of registered partnership and de facto marital relations in Ukraine and EU member states: concepts and features]. 10.30525/978-9934-588-43-3/1.27 [in Ukrainian].
23. Shcherbanska, D.I. (2022). *Partnerski stosunky u sim'i* [Partnerships in the family]. [in Ukrainian] URL: <https://sherbanskaya.com/uk/partnerski-vidnosini-u-simyi/>.
24. Holtsberh, K.O. (2020). *Patriarkhalna sim'ia mitsnisha za partnersku. Ale chy shchaslyvisha?* [The patriarchal family is stronger than the partnership family. But is it happier?]. [in Ukrainian] URL: <https://glavcom.ua/country/society/psiholog-katerina-golcberg-patriarkhalna-simya-micnisha-za-partnersku-ale-chi-shchaslivisha-658233.html>.
25. Sotsiolohichna hrupa "Reitynh". (2021). *Henderni roli i stereotypy* [Gender roles and stereotypes]. Kyiv. URL: https://ratinggroup.ua/research/ukraine/gendernye_rol_i_stereotypy.html?fbclid=IwAR254nc_AoCv0XK9Md76unfOfepgCEbReelwB67HFLZyFUR5vsOjB8SphSc [in Ukrainian].
26. Mynailiuk, A.A. (2020). *Teoretychnyi analiz rolovykh ustanovok ta tsinnisnykh oriientatsii u podruzhnomu zhytti* [Theoretical analysis of role attitudes and value orientations in married life]. Kyiv, Natsionalnyi universytet «Kyievo-mohylianska akademiia». P. 70 [in Ukrainian].
27. Dr. Chris Mosunic. (2023). *Values in relationships: 7 core values for strong relationships*. URL: <https://www.calm.com/blog/values-in-relationships> [in English].
28. Riane Eisler. (2002). *The power of partnership*. New world library, Novato, California. P. 283 [in English].
29. Jasmynn Abernathy. *Partnership vs Relationship, What's The Difference?* URL: <https://21ninety.com/partnership-vs-relationship-whats-the-difference> [in English].
30. Baucom D.H., Shoham. (2018). *Empirically supported couple and family interventions for marital distress and adult mental health problems*. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*. P. 53–88 [in English].

Додаток А

Текст авторської анкети «Партнерські стосунки в сім'ї»<https://forms.gle/GnwRh9fqzJq1fYxf8>

Дослідження проводиться психологом-консультантом Наталією Паламарчук при ННІ психології та соціальної роботи Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка з метою визначити уявлення жінок про партнерські сімейні стосунки.

(Опитування проводиться цілком анонімно. Середній час проходження даної анкети – 15 хв.)

Анкета призначена для людей, що ідентифікують себе «жінка»

Укажіть ваше місце проживання

Україна або закордон до 5 років

Канада 5–8 років

Канада 9+ років

Закордон (не Канада) 5+ років

Ваш вік

18–25

26–35

36–47

48+

Ви перебуваєте або ж мали досвід довготривалих стосунків (понад 3 років)?

Так

Ні

Я вважаю, що я перебуваю в партнерських сімейних стосунках або ж мала досвід таких стосунків

Так

Ні

Важко відповісти

Продовжте речення.

Я вважаю, що партнерські сімейні стосунки – це...

Продовжте речення.

Партнерські сімейні стосунки – це такі стосунки...

Продовжте речення.

Для мене партнер у стосунках – це людина...

Продовжте речення.

У партнерських стосунках чоловік повинен...

Продовжте речення.

У партнерських стосунках жінка повинна...

Продовжте речення.

У партнерських стосунках побут веде (готує їсти, пере, прибирає)...

Продовжте речення.

У партнерських стосунках відпочинок організовує...

Продовжте речення.

У партнерських стосунках секс ініціюється...

Продовжте речення.

У партнерських стосунках за матеріальне благополуччя сім'ї відповідає...

Продовжте речення.

У партнерських стосунках догляд за дитиною здійснює...

Продовжте речення.

При побудові партнерських стосунків за побачення платять...

ДЯКУЮ :)